

מראי מקומות - יומא

מת.

הדם. ונפקא מינה במקבל בשתי כוסות, שאם צריך לקבל כל הדם, הרי קיבל כל הדם, אבל אם הוא צורה במעשה הקבלה, הרי בשום כלי לא עשה מעשה קבלה כלל. וכתב ששני ענינים יש בקבלת הדם, דין בדם שצריך להתקבל כדי לקדשו, וגם דין בעבודת קבלה, שהוא דין בקרבן, ודין זה שצריך לקבל כל דמו הוא דין בעבודת הקבלה, וכיון שכן, אם מקבל בשתי כוסות, הם מצטרפים להיחשב קבלה אחת, שהרי על ידי זה נתקיים דין קבלה בכל דם הפה.

ו. בעי רב פפא נתפזר הקטורת ממלא חפניו מהו בתוספות ישנים ביארו, שלגבי הקומץ לא שאלו, משום שארבעת העבודות במנחה דומות לארבעת העבודות בדם, ועל כן פשוט שידו כצואר בהמה, ועדיין צריך להנתן בכלי, ופסול. אבל לגבי חפינה, שאין צריך כלי אלא משום שלא אפשר, הלכך אינה דומה לקמיצה, שהכלי דומה לקבלת הדם. ולפי זה ביאר הריטב"א ששאלת הגמרא היא, האם כיון שסוף סוף בכלי הוא נותן ידו כצואר בהמה, או שכיון שאין הכלי מעכב הרי הוא ככלי.

ובשו"ת אבני נזר (או"ח תנ"ח) כתב להוכיח שהתוספות לא פירשו את שאלת הגמרא כהריטב"א, שהרי התוספות הקשו, שיפשוטו שידו כצואר בהמה, מכך שלא אמרו שהכהן גדול יכול להניח הקטורת ליפול על הרצפה, ולהניח המחתה, ואחר כך יחזור ויגביה הקטורת ויתננה על גבי גחלים, שאם ידיו ככלי שרת הם, שוב אין פסול נשפך. ותירצו, שאין זה דרך ארץ. וכתב האבני נזר, שלפירוש הריטב"א לא קשה כלל קושיית התוספות, לפי שאם היתה שייכת עצה זו, לא היה כלל צורך בכלי, וודאי היו ידיו ככלי שרת, שכל הצד שידיו כצואר בהמה הוא משום שצריך כלי, ולפי עצה זו אין צריך כלי.

אלא שכתב, שיתכן שגם התוספות מודים להבנת הריטב"א, והוא על פי מה שיש לחקור, מהי המעלה בכך שהיא עתה בכלי, שאין בה פסול נשפך, האם המעלה היא מה שנעקר ממקומו הראשון ועתה נמצא במקום אחר, או שהמעלה היא מה שעתה היא ראויה לעבודתה, ובמקום עבודתה אין פסול של נשפך. וכתב, שהסברא ש'סוף סוף בתוך כלי הוא נותן ועל כן כצואר בהמה דמי ופסול' הוא, שעדיין אינו מוכן לזריקה, מה שאין כן כשהוא כבר בכלי הוא מוכן לזריקה. וכיון שאפילו לעצת התוספות אינו ראוי לזריקה במלא חפניו, שהרי צריך לשופכו לרצפה, אם חפניו חשובים כצואר בהמה, אין חילוק אם צריך לשופכם לכף או לרצפה, סוף סוף אינו עומד להקטרה, ואינו נחשב לכלי שרת לאותו הצד. והוסיף האבני נזר, שלכאורה, להלכה שחופן וחוזר וחופן

המשך בעמוד הבא

א. בעי רב פפא דבקה לקומץ בדופני דמנא מאי וכו' פירש רש"י בשעת קידושו בכלי. אבל הרמב"ם (פסולי המוקדשין י"א, כ"ה) פירש שהשאלה היא לגבי הכלי שקמץ ממנו, ולא בכלי שנתן בתוכו את הקומץ. והקשה הגרי"ז (סטענסיל זבחים כה): על פירוש רש"י, שהרי מבואר בזבחים כה: שכשהגיע לאויר הכלי הרי זו קבלה אפילו כשנפתחו שולי הכלי, אחר שהגיע לאויר הכלי, משום שאויר כלי ככלי, ומדוע לא יועיל דיבק בדופני הכלי, והרי הוא באויר הכלי.

והידש הגרי"ז, שבכל קבלה יש שני ענינים, לקבל הדם כדי שלא יהא בו פסול נשפך, וגם דין שצריך לקיים מעשה הקבלה. ומה שאמרו אויר כלי ככלי, זהו רק לענין שאין בו פסול נשפך, אבל כדי שתהא מעשה קבלה, בזה ודאי צריך הנחה בתוכו ממש, ועל זה היא שאלת הגמרא, האם מועיל מה שנדבק בדופני הכלי. ועל דרך זה הובא תירוץ במנחת אברהם במנחות (יא), על פי מה שיסודו המקדש דוד (סי' ז') והאבן האזל (מעשה"ק י"ג, ב'), ששייך לחלק את הקבלה מהקידוש, ולפי זה יש לומר שאף שלגבי דיני הקבלה די במה שנכנס לאויר הכלי, אבל כדי שיהא קידוש צריך דוקא בתוך הכלי, ובוה מסתפקת הגמרא האם מועיל דיבוק.

ב. בעי רב פפא מלא חפניו שאמרו מחוקות או גדושות כתב בתוספות הרא"ש, ששאלה זו אינה תלויה בנידון האם לומדים הגזירה שוה של מלא מלא מקומץ או לא, אלא שבקומצו משמע רק מה שהוא בתוך הקומץ, אבל בחפניו אפשר שמשמע אפילו גדושות, שאין דרך בני אדם לחפון מלא חפניו בצמצום, והשאלה האם הלשון משמע מחוקות או גדושות, והביאו ראייה מהברייתא שהדרך לחפון בטפופות.

ג. דם מהפר יקבלנו

בחידושי הגרי"ז הביא שהגר"ח חקר בדין זה שהדם צריך להתקבל מהפה, האם הוא דין בסדר קבלת הדם, ובלא זה לא נעשתה הקבלה כצורתה, וכקיבל הדם בדרום, או שהוא דין בדם עצמו, שאם הדם במקום שאינו ראוי לקידוש, חל בו דין שאינו ראוי יותר לקידוש.

ד. המקבל צריך שיקבל כל דמו של פר

במקדש דוד (ו', ב') כתב לחקור בגדר דין קבלת הדם, האם הוא כדי לאסוף הדם לצורך זריקתו, או שמא הוא כדי לקדש הדם.

ה. צריך שיקבל את כל דמו של פר

בחידושי רבי אריה לייב (ב', י"ח) כתב לחקור בגדר דין זה שצריך לקבל כל הדם, האם הוא דין בדם, שצריך שכל הדם יתקבל, או שהוא דין בצורת מעשה הקבלה, שצריך לקבל את כל

מראי מקומות - יומא

מח. (המשך)

'הדם', דהיינו הדם שנתקבל בכלי, והקשה הגרי"ז, הרי כבר דרשו דם הפר יקבלנו, וביאר שישנם שני דינים בנשפך: א. שצריך קבלה מפר, וזה נלמד מ'דם הפר יקבלנו'. ב. שאם אינו במקומו, דהיינו או בצואר הבהמה או בכלי שנתקדש, חל פסול על הדם, ודין זה שייך אף בקומץ ואף בחפינה. [ולפי זה לא דקדקה הגמרא כאן להביא דרשת הספרא מ'הדם', והביאה הדרשה הפשוטה של 'דם הפר יקבלנו'].

ח. ידו כצואר בהמה או ככלי שרת
במקדש דוד (ד', א) הביא שבירושלמי מבואר שהספק הוא האם הוא ממש ככלי שרת, ויוכל לקדשו בידיו ככלי שרת.

ז. חישב בחפינת קטורת מהו וכו'
פירש הגר"ח (סטנסיל, אות נ"ה), שמכך שפשטה הגמרא מדין טבול יום משמע, שספק הגמרא הוא האם הקטורת היא דבר ששייך בו פסול מחשבה, ופשטו מכך שטבול יום ולינה פוסלים בה, שקטורת קדושה בקדושת קרבן, ושייך בה פסול מחשבה. אבל מלשון הרמב"ם דייק, שהשאלה אינה לענין קדושת עצם הקטורת, אלא לענין מעשה החפינה, האם החפינה חשובה עבודה לענין שמחשבה בשעת החפינה תחשב מחשבה בשעת עבודה, או שאינה חשובה עבודה. ועיין שם מה שכתב ליישב שיטת הרמב"ם על פי הגמרא בשבועות.

נמצא, שאם נשפך מהכף ודאי יהא פסול, שהרי עדיין אינו ראוי להקטרה, שהרי צריך לחזור ולחפנו בידיו, ושאיילת הגמרא היא רק בנשפך מחפניו, שאם היה אפשר בלא כלי היה ראוי להקטרה, אבל בכף ודאי אינו ראוי להקטרה, ופשוט שנשפך משם פסול. אבל כתב לדחות, שכיון שמתחילה היה בחפניים והיה ראוי להקטרה, אין חסרון במה שעתה אינו ראוי, ואם חפניו ככלי שרת ואין נשפך פוסלו, הוא הדין בנשפך מהכף אין נשפך פוסלו, עיין שם.

ובעיקר דין נשפך מהכף, כתב בלקוטי הלכות שמשמע מדברי הראשונים שודאי כשה.

ז. נתפזר הקטורת ממלא חפניו מהו
כלומר, האם למידין מדין קבלת הדם לענין זה או לא. והקשה הגר"ח (מעשה הקרבנות י"ג, י"ב), איך לומדים נשפך בקומץ מנשפך בדם, כאמור במנחות כו.; הרי בקומץ אין מקום מסויים שצריך לקבלו (וראה בגרי"ז בסטנסיל לזבחים כה. בזה), וכתב, שלומדים שלא יהא הקומץ במקום אחר קודם קבלה, אלא יקובל תיכף בכלי המקבלו והמקדשו, ועל כן כשנתפזר נפסל. וראה שם מה שביאר לפי זה את חילוקי הדינים שיש בין נשפך הדם לנתפזר הקומץ, שלכאורה קשה, שמאחר והפסוק נאמר בקבלת הדם, איך למדו חז"ל מכך שני דינים. והגרי"ז (סטנסיל שם) הביא שבספרא דרשו, ממה שנאמר